

Příroda a krása

Příroda jako scéna, prostředí,
domov a místo inspirace

Garant sekce: **Eva Špačková**

Příroda je místem, kam utíkáme před negativními vlivy civilizace, když chceme odpočívat v klidu nebo naopak zažívat dramatické okamžiky dobrodružství, poznávání a výzev. Nacházíme scenérie monumentální i konejšivé, krajiny ve své kráse a pestrosti podobné ráji, kde nad vším vládne klid a harmonie. Kráso přírody obdivujeme tradičně romanticky v lesích, na horách nebo u moře.

Živá a stále jen z malé části ovládaná a ovladatelná síla přírody překvapuje i na místech nečekaných. Malé kousky přírody si nosíme k sobě domů a pečujeme o ně v zahradách a parcích. V jednotlivých příspěvcích se za přírodou v různých souvislostech vydáme v doprovodu krajinářů, sociologa, geografa, nebo architektky.

Ing. Markéta Veličková a Ing. Petr Velička

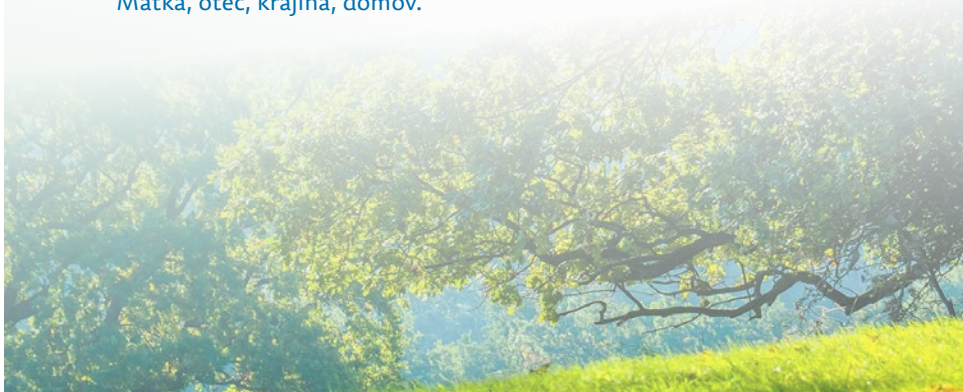
„Konkrétní místo je vždy základem naší tvorby. Opakovaně se jej pokoušíme přečíst, nalézat významy, neničit, citlivě zacházet.“

Založili společně Ateliér M&P architekti – krajinářská architektura (2004). Pravidelně se účastní architektonických soutěží v ČR i v zahraničí, v nichž se umísťují na předních místech a vzešla z nich většina jejich stěžejních realizací (Revitalizace Masarykova náměstí v městské památkové zóně Stříbro; Park 4 dvory v Českých Budějovicích získal ocenění v soutěžích v ČR i v zahraničí, je publikován v ročence české architektury 2014–2015, obdržel cenu Winner German Design Award 2020). Vydali populárně naučnou knihu *Aleje českých a moravských zemí* (2013) a v kolektivu autorů *Život se stromy* (2017). Kniha *Telč v průběhu staletí* (2017) vyšla v rámci projektu *Kulturní krajina jako prostor*. Jejich kniha *České zahrady* (2020) je soubornou obrazovou publikací zahrad nejvýznamnějších autorů soudobé krajinářské architektury. Dlouhodobě spolupracují na tvorbě dokumentů pro ČT.

Výchova nejen dětí krajinou

Krajina je bytost, která formuje člověka. Matka, otec, krajina. Krajina je vypravěč příběhů, předává je lidem z generace na generaci. Příběh krajiny je pramenem naší životní moudrosti. Krajina lidem nedovolí zapomenout na vlastní historii, v dobrém i zlém. Mění své nálady. Ovlivňuje jimi člověka. Krajina probouzí emoce. Je bytostí s vlastnostmi. Je nostalgická, dramatická, klidná, vzdorovitá, harmonická, jemná, drsná, spící, energická. Matka, otec, krajina, domov.

prof. PhDr. Dušan Lužný, Dr.

Po studiích sociologie se zajímal o náboženské tradice Asie. To ho přivedlo ke cvičení aikidó, taiči a karate.

V oboru se věnoval rozpracovávání sociologické teorie, ale souběžně prováděl terénní výzkum, který se v ČR zaměřoval na studium nových náboženských hnutí, v Evropě na působení buddhismu a v Asii především na studium hinduismu, zvláště hinduistického nacionalismu.

Angažoval se v ekologickém a lidskoprávním hnutí, mimo jiné jako šéfredaktor sociálně ekologického časopisu *Sedmá generace*. V posledních letech se zúčastnil výzkumů na Papui Nové Guinei, Vietnamu, Filipínách a Indii. Má zkušenosti s pobyty v přírodě, od tropických pralesů po zimní záhraby.

Pobyt v přírodě a terénní výzkum jako nástroj kultivace myšlení v souvislostech

Nácvik způsobů, jak ve vědě přemýšlet, se tradičně odehrává ve školních budovách, tedy v posluchárnách, popř. seminárních pracovnách či laboratořích. Existují rozpracované způsoby, jak v takových podmínkách rozvíjet vědecké myšlení, především jeho základní komponentu, kterou je kritické myšlení (otázkou je, zda to skutečně děláme, a s jakým efektem). Vedle kritického myšlení existují další důležité prvky vědeckého myšlení, přičemž z mého pohledu je druhým nejdůležitějším myšlení v souvislostech. To se v posluchárnách také předává, ale efektivně, přímým zážitkem si jej lze osvojit pobytem v přírodě. Pobyt v přírodě je vhodným pro uvědomění si toho, co buddhismus označuje jako „meditace vhledu“ a také jako „podmíněné vznikaní“. Tuto dovednost je pak možné aplikovat i při analýze světa mimo divoké přírody, včetně světa lidí. Současně pobyt v přírodě vede k uvědomění si jiného času a prostoru než toho, který se odvíjí od života v moderní společnosti. Terénní pobyt v některých izolovaných lokalitách tak vede i k rozvoji kritického myšlení (uvědomění si podmíněnosti našeho „běžného“ myšlení).

RNDr. Jan Lenart, Ph. D.

V současné době působí jako odborný asistent na Katedře fyzické geografie a geoekologie Ostravské univerzity.

Kromě výzkumu a vzdělávání studentů se věnuje popularizaci krajiny, je autorem odborných článků, monografií a členem České asociace geomorfologů. Je předsedou České speleologické společnosti. Od roku 2018 je jedním z pořadatelů ostravského vlastivědného festivalu Pest-ré vrstvy. Je také dobrodruh a ostravský patriot. Nikdy nezapře nadšení z Karpat a Nízkého Jeseníku a jeho nejoblíbenější horou je beskydský Smrk.

Postindustriální divočina jako nástroj vzdělávání

Výsledkem postindustriální transformace městské krajiny jsou často plochy zelené divočiny, leckde ozvláštněné ruinami továren, kolejíšti nebo podzemními objekty. Na příkladu Ostravy ukážu, jak lze tento typ krajiny využít ve výuce historie či přírodních věd a posilování vztahu místních obyvatel ke svému životnímu prostoru.

doc. Ing. arch. Eva Špačková, Ph. D.

Architektka a vysokoškolská učitelka na katedře architektury Fakulty stavební VŠB – Technické univerzity Ostrava, členka České komory architektů. Vede ateliér urbanismu a garantuje a vyučuje architektonickou typologii.

Vedle výuky na univerzitě a vlastní praxe o architektuře píše a přednáší pro veřejnost. Zaměřuje se na architekturu od 2. poloviny 20. století po současnost. Rozvíjí a využívá metody plánování s účastí veřejnosti a pracuje s postupy založenými na principu hry. Založila a vede Letní školu architektury. Jedním z témat její vědecké práce je výtvarné dílo v architektuře a instituce univerzitního muzea. V letech 2018–2019 byla na devítiměsíčním vědeckém pobytu na Iowa State University v USA. Ráda cestuje a chodí po horách.

Jak se sem všichni vejdemo? Šťastný domeček a bydlení v přírodě.

Vlastnictví rodinného domu jako útočiště uprostřed přírody je předmětem všeobecné touhy a úsilí. Takový dům představuje znak sociálního statusu a je dokladem schopností a prosperity. K tomu se v současnosti přidává snaha o samostatnost a nezávislost tohoto způsobu bydlení, které je označováno jako ekologické a s minimální, nulovou nebo dokonce zápornou spotřebou energie. Dům uprostřed přírody jako ostrov zdánlivě samostatný a soběstačný je předkládán veřejnosti jako vzor a inspirace. Územní plány, které těmto stavbám v některých místech brání, jsou označovány jako překážka dynamice stavění. Tato východiska vedou k zamýšlení nad vývojem bydlení, jeho vztahem k přírodě a společenskou debatou o dlouhodobé udržitelnosti.

